

8) О вакантных кафедрах	Во втором полугодии 1862/63 учебного года оставались вакантными кафедры: Русской истории, уголовного права, физиологии, зоологии и строительного искусства. По первой временно преподавал экстраординарный профессор Ставровский. Физиологию временно преподавал профессор Вальтер. Зоология и строительное искусство вовсе не были преподаваемы в этом полугодии по случаю объявления конкурсов для замещения этих кафедр. Оставались также в течении упомянутого полугодия вакантными должности: Адъюнкта на Юридическом Факультете по предмету истории Русского законодательства и должность Астронома наблюдателя. Историю Русского законодательства во втором полугодии 1862/63 учебного года временно преподавал, с разрешения Г[осподина] Попечителя Киевского Учебного Округа исправляющий должность экстраординарного профессора по кафедре Государственных законов Романович-Славатинский. Что же касается должности Астронома наблюдателя, то Совет Университета приостановился с замещением этой должности впредь до утверждения нового устава, на основании причин, изложенных в отчете о лекциях, читанных в Университете Св[ятого] Владимира в течении первого полугодия 1862/63 учебного года.
9) О подготовке молодых людей к профессорскому званию	По ходатайству Совета Университета командирован Министерством Народного Просвещения кандидат педагог Киевского Университета Иван Пигуловский на два года в С[анкт] Петербург, Москву и за границу для изучения Русской истории.

Ректор

[Н]. Иванишев

Держархів м. Києва, ф. 16, оп. 302, спр. 144, арк. 8–11.

УДК [930.25+02+069](063)(438)

Ростислав Романовський

**ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ АРХІВАМИ, БІБЛІОТЕКАМИ
ТА МУЗЕЯМИ У ВИСВІТЛЕННІ ЧАСОПИСУ «АРХЕЙОН»:
ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ**

Опубліковано переклад статті Генерального директора державних архівів Польщі Г. Альтмана у часописі «Архейон» (1962), в якій йдеться про проблеми відносин між архівами, центрами документації, бібліотеками та музеями, що обговорювались на засіданнях VII Міжнародної конференції Круглого столу архівів у 1962 р.

Ключові слова: архіви, бібліотеки, музеї, Міжнародна конференція Круглого столу архівів.

© Ростислав Романовський, 2011

Опубликован перевод статьи Генерального директора государственных архивов Польши Г. Альтмана в журнале «Архейон» (1962), посвященной проблемам отношений между архивами, центрами документации, библиотеками и музеями, которые обсуждались на заседаниях VII Международной конференции Круглого стола архивов в 1962 г.

Ключевые слова: архивы, библиотеки, музеи, Международная конференция Круглого стола архивов.

Translation of the article of CEO of the State Archives of Poland G. Altman in magazine «Archeion» (1962) dedicated to the problems of relations between archives, records centres, libraries and museums discussed on VII International Conference of the Round Table of Archives is published.

Key words: archives, libraries, museums, the International Conference of the Round Table of Archives.

Упродовж історичного розвитку людства архіви, бібліотеки та музеї посідали важливе місце у збереженні історичної пам'яті та культурних традицій народів. Проблеми специфіки діяльності, співвідношення функцій архівів, бібліотек і музеїв, особливості формування, обліку, систематизації, зберігання та використання їхніх фондів, розмежування архівних документів і рукописних зібрань між архівом та бібліотекою, питання про роль музеїв у зберіганні архівних документів тривалий час були об'єктом дискусії у світовій та вітчизняній архівістиці. Зазначені проблеми і сьогодні залишаються актуальними для архівної, бібліотечної, музейної галузей України, для їх вирішення важливим є вивчення досвіду зарубіжних країн. Публікації на сторінках польського архівознавчого часопису «Архейон» є цінним інформаційним джерелом для вивчення поглядів на проблему взаємовідносин між архівами, бібліотеками та музеями, як польських архівознавців, так і міжнародного архівного співтовариства.

У 1920-х рр. питання співвідношення понять архіву, бібліотеки та музею розглядали радянські архівісти, зокрема Г. Габаєв¹, В. Алексєєв², І. Маяковський. Останній у своїй статті «Архив, библиотека и музей»³ визначив теоретичні засади розмежування сфер діяльності та взаємовідносин архівів, бібліотек і музеїв та шляхи практичної взаємодії між ними. Він визнавав за музеями та бібліотеками право існування в них відділів рукописів та інших структурних підрозділів для зберігання документів.

Питання спільних та відмінних рис архівів, бібліотек, музеїв, розмежування сфер їхньої діяльності від 1920-х рр. були предметом наукових дискусій серед польських архівістів. Вони обговорювалися на засіданнях Архівної секції у Варшаві в 1928 р., IV з'їзді польських бібліотекарів у 1936 р., інших наукових зібраннях, а також на сторінках фахової періодики, зокрема провідного польського архівознавчого часопису «Архейон». У першому томі журналу Ю. Семенський у статті «Каталогізація архівів по бібліотечному» проаналізував особливості каталогізації архівних та бібліотечних фондів⁴. Автор наголосив на принципових відмінностях між ними та зазначив, що архівні документи, зокрема ті, які зберігаються в бібліотеках, повинні упорядковуватися згідно з принципом провенієнції.

Наприкінці 1930-х рр. на сторінках «Архейону» відбулася дискусія, присвячена проблемам створення об'єднання архівістів. Зокрема, обговорювались питання про заснування спільної організації архівістів та бібліотекарів, та подібних і відмінних рис цих професій, їхніх сфер діяльності. У статті працівника Державного архіву у Львові В. Гейноша «Кілька зауважень про архівістів та бібліотекарів»⁵ розглянуто специфіку діяльності архівів та бібліотек, вказано на суттєві відмінності між ними у цілях та завданнях, методиці роботи, умовах доступу, характері фондів, особливостях підготовки архівістів та бібліотекарів. Автор дійшов висновку щодо недоцільності створення спільної професійної організації архівістів і бібліотекарів та запропонував архівістам об'єднуватись у рамках окремих секцій при відділах Польського історичного товариства. Натомість, працівник Головного архіву давніх актів у Варшаві А. Гроньовський вважав, що архівістика та бібліотекознавство як галузі знань найтісніше пов'язані між собою⁶. На його думку, архіви та бібліотеки мають подібні методи праці. Архівна методика використовується під час роботи з рукописами, що зберігаються в бібліотеках. В бібліотечних зібраннях, які становлять цілісні історичні комплекси (королівські, магнатські бібліотеки) також може бути застосований принцип провенієнції. А. Гроньовський наголосив на необхідності створення Союзу польських бібліотекарів та архівістів, до якого пізніше могли б долучитися музейні працівники. Продовженням дискусії про відносини між архівами та бібліотеками стала стаття В. Гейноша «Ще раз про архіви, бібліотеки та їхнє значення для наукової громадськості»⁷, в якій автор відстоював думку, що архіви мають свою специфіку порівняно з бібліотеками щодо використання власних фондів. В. Гейнош стверджував, що вільне користування архівами повинно залежати від фахової підготовки дослідників до наукової роботи в архівах.

Важливу роль у розвитку польської архівної науки відіграв 19–20 том часопису «Архейон» (1951), в якому було систематизовано здобутки тогочасного польського архівознавства. На думку відомого польського архівознавця Галини Робутки, цей том був «упродовж тривалого часу квазіпідручником з архівістики»⁸. Серед багатьох ґрунтовних статей із актуальних проблем польського архівознавства у ньому було оприлюднено дві публікації, в яких проаналізовано особливості архівних та бібліотечних рукописів. У статті А. Стебельського зроблено спробу дати теоретичне обґрунтування відмінностей між ними. Найсуттєвішою рисою архівного документу автор вважав те, що в ньому зафіксовано у письмовому вигляді та відображено певну дію, або стан викликаний цією дією. Бібліотечний рукопис А. Стебельський отожднював з рукописом літературного характеру. На відміну від архівного, бібліотечний рукопис становить, за своєю сутністю, єдину мету дій його автора⁹. Стаття П. Баньковського¹⁰ присвячена практичним питанням розмежування архівних документів та рукописних зібрань між архівами та бібліотеками. Автор подав комплексну характеристику рукописних фондів, що повинні зберігатись в архівах, та наголошу-

вав на можливості виокремлення із рукописних зібрань бібліотек архівних документів (зокрема, фрагментів архівних фондів, основна частина яких зберігається в державних архівах).

Проблеми взаємодії архівів, бібліотек, музеїв неодноразово обговорювались на міжнародних архівних форумах (міжнародних конгресах архівів, міжнародних конференціях Круглого столу архівів, міжнародних конференціях архівістів країн Центральної та Східної Європи – Сковронківських читаннях). Продовженням теоретичних дискусій на сторінках «Архейону» щодо співробітництва та взаємодії архівів, бібліотек, музеїв стала стаття визначного польського архівіста, Генерального директора державних архівів Польщі Г. Альтмана «Архіви. Центри документації. Бібліотеки. Музеї. Взаємовідносини. Спроби розмежування»¹¹, в якій висвітлювались актуальні питання відносин між цими установами, що стали предметом обговорення світовою архівною спільнотою на VII Міжнародній конференції Круглого столу архівів. Остання відбулася в Мадриді 28–31 травня 1962 р. під назвою «Поняття про архіви та межі архівістики». У ній взяли участь представники архівних служб 20 країн, а також трьох міжнародних організацій: ЮНЕСКО, Міжнародної федерації з документації (FID), Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (IFLA). На конференції обговорювались функції та завдання архівів, проблеми взаємовідносин архівів та державних адміністрацій, архівів та центрів документації, архівів та бібліотек і музеїв. Після завершення її роботи виконавчому комітету Міжнародної ради архівів (МРА) було запропоновано створити робочу групу із спеціалістів МРА та IFLA для визначення критеріїв розмежування архівних та бібліотечних зібрань.

Проблеми, що стосуються фондів особового походження, які зберігаються в архівах, бібліотеках і музеях Польщі розглянула на сторінках «Архейону» А. Кулецька. Автор проаналізувала питання термінології, юридичного статусу документальних комплексів, методики їх опрацювання, зокрема обліку, а також користування ними¹².

У травні 2004 р. у Варшаві відбулася Десята міжнародна конференція архівістів країн Центральної та Східної Європи – Сковронківські читання. У межах загальної теми «Архіви серед установ пам'яті» її учасники обговорили питання взаємодії архівів, бібліотек, музеїв у сучасних умовах, правові питання, проблеми збирання, опрацювання та доступу до архівних, бібліотечних і музейних колекцій¹³. Продовженням обговорення ролі музеїв, бібліотек і архівів у системі історичної пам'яті стала дискусія, яка того ж року розгорнулася на сторінках російського журналу «Отечественные архивы»¹⁴. Її учасники визнали, що музеї, бібліотеки та архіви є рівноцінними, взаємодоповнюючими одна одну установами, що зберігають історичну пам'ять людства.

Отже, проблеми місця та ролі архівів, музеїв і бібліотек у суспільстві, розмежування їхньої сфери діяльності, відносини між ними обговорювались світовою архівною спільнотою впродовж десятиліть та залишаються актуальними донині. Значну увагу їм приділяли польські архівознавці, їхні погляди на теоретичні та практичні аспекти вирішення

проблеми, знайшли відображення на сторінках провідного польського архівознавчого часопису «Архейон».

Поданий нижче переклад статті Генерального директора державних архівів Польщі Г. Альтмана в часописі «Архейон» становить інтерес із точки зору розвитку поглядів міжнародного архівного співтовариства на відносини архівів, бібліотек, музеїв, які обговорювались на засіданнях VII Міжнародної конференції Круглого столу архівів у 1962 р.

¹ Автократов В. Н. Жизнь и деятельность военного историка и архивиста Г. С. Габаева (1877–1956) // Сов. архивы. – 1990. – № 2. – С. 61–78.

² Алексеев В. Архивы в музеях // Архив. дело. – 1925. – Вып. 2. – С. 61.

³ Маяковский И. Архив, библиотека и музей // Архив. дело. – 1926. – Вып. 5/6. – С. 45–56 ; Вып. 7. – С. 21–36.

⁴ Siemiński J. Katalogowanie archiwów po bibliotekarsku // Archeion. – 1927. – Т. 1. – С. 125–134.

⁵ Hejnosz W. Kilka uwag o archiwistach i bibliotekarzach // Archeion. – 1937–1938. – Т. 15. – С. 65–74.

⁶ Groniowski St. A. O wspólny związek archiwistów i bibliotekarzy polskich // Archeion. – 1937–1938. – Т. 15. – С. 75–90.

⁷ Hejnosz W. Jeszcze o archiwach, bibliotekach i ich publicznej użyteczności naukowej // Archeion. – 1938–1939. – Т. 16. – С. 85–94.

⁸ Robótka H. Wprowadzenie do archiwistyki. – Toruń, 2003. – С. 128.

⁹ Stebelski A. Rękopis archiwalny i biblioteczny // Archeion. – 1951. – Т. 19/20. – С. 230–240.

¹⁰ Bańkowski P. Archiwalia i biblioteczne zbiory rękopiśmienne // Archeion. – 1951. – Т. 19/20. – С. 217–229.

¹¹ Altman H. Archiwa. Ośrodki dokumentacyjne. Biblioteki. Muzea. Stosunki wzajemne. Próby rozgraniczenia. (Na marginesie obrad VIII Konferencji Okrągłego Stołu Archiwów w Madrycie) // Archeion. – 1962. – Т. 38. – С. 7–11.

¹² Kulecka A. Spuścizny w archiwach, bibliotekach i muzeach w Polsce // Archeion. – 1999. – Т. 100. – С. 70–96.

¹³ Archives among the Memory Institutions: Papers of the International Conference, Warsaw, May 28–29, 2004 / ed. by A. Biernat and W. Stepiak. – Warszawa, 2004. – 249 s.

¹⁴ Отечественные архивы. – 2004. – № 6. – С. 71–87.

ГЕНРИК АЛЬТМАН

АРХІВИ. ЦЕНТРИ ДОКУМЕНТАЦІЇ. БІБЛІОТЕКИ. МУЗЕЇ. ВЗАЄМВІДНОСИНИ. СПРОБИ РОЗМЕЖУВАННЯ. (З НАГОДИ ЗАСІДАНЬ VIII¹ КОНФЕРЕНЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ АРХІВІВ У МАДРИДІ).

На Восьмій² Міжнародній конференції Круглого столу архівів, що відбулась у травні 1962 р., обговорювались питання щодо розмежування сфери діяльності архівів, з одного боку, та центрів документації, бібліотек і музеїв, з іншого.

Питання взаємних стосунків між архівами та бібліотеками і музеями в багатьох країнах упродовж тривалого часу є предметом дискусій, а іноді суперечок, джерело яких полягає в sui generis³ «конкуренції», яка проявляється головним чином у тому, що бібліотеки, а іноді й музеї,

зберігають рукописні матеріали, які мають характер історичних джерел. Суперечки навколо цього питання – справа відома. В останні десятиліття у багатьох країнах з'явився новий «сусід» архівів – установа, діяльність якої тісно пов'язана з архівами. Йдеться про центри документації. Метою діяльності центрів документації є збирання, опрацювання і надання зацікавленим установам та особам інформаційних матеріалів. Вони надають послуги передусім установам та організаціям, що займаються технічною та економічною діяльністю, а також відіграють все важливішу роль у галузі поширення інформації про розвиток точних та технічних наук, процеси, що відбуваються в економіці. Мережа центрів документації є дуже широкою, зокрема в країнах, що досягли високого рівня індустріалізації, а також у тих, які стали на шлях промислового розвитку. Ці центри мають власну організацію міжнародного рівня – Міжнародну федерацію з документації (*Fédération internationale de documentation – FID*). Їхнє значення залишається тісно пов'язане з потужним розвитком точних та технічних наук, який став причиною того, що другу половину нашого століття все частіше називають періодом нової технічної революції. Проте, слід зауважити, що і в галузі суспільних наук відчувається потреба планового документаційного обслуговування. Центри документації створили нову професійну групу – «документалістів» та спеціальні школи, які готують працівників у галузі документації.

У Польщі понад десять років тому був створений Центральний інститут науково-технічної документації. Комплекс проблем, пов'язаних із документацією, унормувала Постанова Ради Міністрів про технічну та економічну інформацію № 169 від 16 травня 1960 р. У ній подано визначення об'єкта технічної та економічної інформації, яким є «кожне повідомлення про стан та напрямки розвитку науки, техніки, економіки та організації в країні та за кордоном». Інформаційна діяльність має дві складові – бібліотечну та документаційну – і полягає у збиранні, документаційному опрацюванні, передаванні та поширенні інформаційних матеріалів у галузі науки, техніки, економіки, організації тощо зацікавленим особам. Інформаційні матеріали передаються у вигляді витягів, оглядів, звітів, бібліографічних посібників, аналітичних та синтетичних довідок, монографій тощо. У нас вже створена або знаходиться в процесі створення мережа центрів науково-технічної інформації (відомчих, галузевих установ). Їх очолює Центральний інститут науково-технічної та економічної інформації (колишній CIDNT⁴).

Питання взаємних відносин між архівами та «документацією» (таким скороченням прийнято позначати центри документації) набувають актуальності, оскільки стали предметом дискусій архівістів на Конференції круглого столу. Для багатьох країн ці проблеми до сьогоднішнього часу мають теоретичний характер. Не підлягає сумніву, що архіви та центри документації повинні існувати та функціонувати окремо. Не викликає також сумніву те, що архіви виконують документаційні функції, надають документацію та задовольняють документаційні потреби. На думку деяких архівістів, різниця між ними полягає в тому, що центри доку-

ментації виконують виключно актуальні завдання, а архіви зберігають документи для майбутнього. Здається, що така точка зору спирається на традиційне розуміння завдань та функцій архівів, проте архіви все частіше (передусім у соціалістичних країнах) надають документацію для найбільш актуальних економічних та суспільних потреб. Питання залишається спірним, поки що бракує достатніх підстав для принципових узагальнень. Проте проблема визріває, можливо не в сенсі відмінностей між функціями архівів і центрів документації, а скоріше в сенсі співробітництва між ними; центри документації повинні використовувати для подальшого поширення також інформацію архівних документів, які нині швидше надходять до архівосховищ від часу свого створення, ніж будь-коли у минулому. Крім того, може бути спільною платформа професійної підготовки документалістів та архівістів середньої ланки.

Повертаючись до питання взаємних стосунків між архівами та їхніми «старими сусідами» – бібліотеками та музеями, зазначимо кілька моментів, які обговорювались на мадридській сесії Круглого столу архівів.

Деякі дослідники висували в минулому критерій писемного документа як фундаментальну відмінність між архівами і бібліотеками та музеями. Нині, на питання, чи можна визнати, що об'єкт, який не містить інформацію, зафіксовану в письмовому вигляді, не повинен зберігатися в архіві чи бібліотеці, а лише у музеї, майже одногосною була негативна відповідь. Цей формальний критерій можна не брати до уваги. Згаданий критерій повністю втратив значення, коли почали масово створюватись документи, які у нас прийнято називати «механічною документацією». Нині в архівах зберігаються не лише писемні джерела, але й документи, створені на зовсім іншій матеріальній та технічній основі. Тепер до архівів надходять аудіодокументи, що виникли за умов, які існували для створення традиційних архівних документів. Йдеться передусім про аудіозаписи, створені на радіо та телебаченні. Також про кінофільми, які надходять до архівів, тому що мають характер історичного джерела, зокрема так звані «кінощоденники», документальні, освітні фільми тощо. Художні фільми в багатьох країнах зберігаються в спеціальних «кіноархівах» (зокрема в Польщі) або в «національних кінотеках» (в Італії); подекуди такі установи мають назву «бібліотеки фільмів» (Національна бібліотека фільмів у Новій Зеландії). У Радянському Союзі художні фільми складають державний фонд кінофільмів, який знаходиться у віданні Міністерства культури.

Інакше виглядає справа з нумізматичними колекціями та іконографічними документами. Нумізматичні колекції, як правило, зберігаються в загальних або спеціальних музеях (наприклад, у музеях, організованих емісійними установами). Архіви не збирають нумізматичні колекції. Нечисленні винятки скоріше підтверджують правило. Лондонський Public Record Office⁵ має колекцію монетних матриць та фальшивих монет. Нумізматичні зібрання також зберігаються в архівах Португалії та Італії. У деяких країнах бібліотеки зберігають нумізматичні колекції (наприклад, Національна бібліотека Франції зберігає велику нумізматичну колекцію). Якщо йдеться про іконографічні документи,

серед архівістів панує переконання, що за браком інших критеріїв, музеї мають переваги щодо їх зберігання. Цей принцип не виключає як фактичної, так і правової можливості зберігання іконографічних документів у певних випадках в архівах чи бібліотеках. Для архівів важливим є органічний зв'язок таких документів з архівним фондом. Окрім цього, в деяких країнах правові норми визнають можливість створення архівами іконографічних колекцій, які містять відомості про визначних діячів або політичні події. Таку колекцію має Public Record Office. Зрештою, в останні роки поширилась в багатьох країнах практика комплектування архівів фотодокументами, а також виділення таких зібрань в окремі відділи або архіви.

Найбільші суперечки та непорозуміння викликає проблема розмежування сфер діяльності між архівами та бібліотеками. В анкеті, розісланій секретаріатом Круглого столу архівів, фігурувало питання: «Чи мають архівні матеріали об'єктивні відмінності від бібліотечних матеріалів»? Сформульоване таким чином питання було визнане занадто абстрактним та не отримало конкретних відповідей. В одній із відповідей стверджується, що розрізнення часто є розпливчастим, невиразним. Інша відповідь визначає як остаточну мету («Endzweck»): архівні документи призначені для цілей правового характеру, тоді як бібліотечні документи мають культурні, інформаційні цілі тощо. Подібні відповіді не сприяли з'ясуванню даного питання.

Справу частково уточнили подальші питання. Передусім – критерії, що стосуються друкованих матеріалів. Архівісти погоджуються з тим, що друкований документ може зберігатись як у бібліотеках, так і в архівах. В бібліотеках більшість фонду складають друковані матеріали, а в архівах – недруковані. Відмінну та цілком окрему позицію щодо критерію друкованих матеріалів зайняли угорські колеги, на думку яких кожне друковане видання та кожний матеріал, призначений до друку, повинні зберігатись у бібліотеці.

Наступним критерієм для визначення принципів відмінностей між архівними та бібліотечними матеріалами є критерій опублікованості матеріалу. Взагалі архівісти не надають значення цьому критерію. Цікавою є радянська точка зору. Її можна сформулювати так: всі друковані видання, на які поширюються нормативні документи про обов'язковий примірник, та які надходять до книготорговельної мережі, повинні зберігатись в бібліотеках.

Найбільш обґрунтованим визнано критерій «органічності». Переважна більшість архівних установ ствердно відповідала на питання, чи вірним є методологічне розрізнення, згідно з яким архіви розглядають документи як складову частину органічного цілого, а бібліотеки розглядають книги або документи як ізольовані одиниці, окремі або індивідуальні. Крім того, в своїх відповідях архівісти підкреслюють, що архівні документи, незалежно від місця їхнього зберігання (в архіві, бібліотеці чи музеї), повинні опрацьовуватись згідно з архівною методикою. Стосовно окремих, ізольованих документів, таких, які не мають чітких

ознак фондової належності, архівісти вважають, що і вони повинні зберігатися в архівах (наприклад, не пов'язані з жодним відомим фондом листи осіб, які відіграли певну роль у суспільному житті).

Розрізнення, якщо не брати до уваги диференціацію запропонованих колись критеріїв, є визначеним. Питання важливе передусім для архівів, тому що предметом суперечок (а їх на цю тему достатньо) є не комплектування архівів бібліотечними матеріалами, а навпаки – надходження до бібліотек значної кількості архівних документів. На захист цього бібліотеки подекуди висувають аргументи щодо поваги до волі дарувальників або осіб, які передали документи на депозитне зберігання до бібліотек. Проте архівісти багатьох країн звертають увагу на те, що деякі бібліотеки проводять політику постійного збільшення архівних зібрань шляхом придбання на аукціонах та за інших обставин архівних документів, які, як правило, походять із приватних зібрань. Таким чином, підкреслюють архівісти, площина взаємних суперечок розширюється все більше.

Обговорення на Мадридській конференції відносин між архівами та бібліотеками завершилось висновками, скоріше оптимістичними: вперше у міжнародному зібранні архівістів взяв участь офіційний представник Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (FIAB)⁶, у порозумінні з цим представником бібліотекарів було прийнято рішення створити змішану робочу групу, яка здійснить роботу з узгодження критеріїв, що розмежовують архівні та бібліотечні зібрання. Успіх цієї першої в історії архівів і бібліотек ініціативи поза сумнівом, відповідає спільним інтересам обох категорій установ, інтересам науки та культури.

Archeion. – 1962. – Т. 38. – С. 7–11.

Переклад з польської мови Р. Романовського.

¹ Треба: VII конференції.

² Треба: сьомій конференції.

³ Sui generis (лат.) – своєрідний, єдиний у своєму роді.

⁴ CIDNT (пол. Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej) – Центральний інститут науково-технічної документації.

⁵ Public Record Office (англ.) – Державний архів Великобританії.

⁶ FIAB (фр.) – Fédération internationale des associations de bibliothécaires et d'institutions.